

Куч-адолатда

Ал ила олам юзин обод қил

2021 йил
9 апрел,
жума
№ 13 (838)

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

http://www.sud.uz

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ: ҚУЙИ ПОҒОНАДАГИ РАҲБАРЛАР ДУНЁҚАРАШИНИ ЎЗГАРТИРИБ, ТАДБИРКОР БИЛАН ДЎСТ БЎЛИБ ИШЛАМАСА, НАТИЖА БЎЛМАЙДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 8 апрель кунини ҳудудларда тадбиркорликни ривожлантириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш борасидаги устувор вазифалар юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Тадбиркорлик мамлакатимиз иқтисодийнинг устувор йўналиши этиб белгиланган ва давлат томонидан қўллаб-қувватлаб келинмоқда. Хусусан, ўтган йили кичик бизнес субъектларига жами 120 триллион сўмлик кредит ва молиявий ёрдамлар ажратилди. Натижада, пандемиядан зарар кўрган 104

мингдан ортиқ корхона фаолияти тикланиб, хусусий корхоналар пул айланмаси ўтган йилга нисбатан 33 фоизга ўсди.

Жорий йилнинг биринчи чорагида 27 мингта янги тадбиркорлик субъектлари ташкил топган. Тадбиркорлик учун ажратилган кредитлар ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 13 фоизга ўсган.

Йиғилишда айрим ҳудуд ва сектор раҳбарлари яратилган бу имкониятлардан ҳалигача тўлиқ фойдалана олмаётгани қайд этилди.

— Жуда оғир йилларда яшаётимиз. Ҳар кун ишлаб, интилиш ва пировард мақсадга ишлаш керак.

Тадбиркорни қўллаб-қувватламасак, уларга шароит яратмасак, тадбиркорларни кўпайтирмасак, шаҳар ва туманларда маҳаллий бюджет кўпаймайди-ку. Биз қанчалик кўп маблағ бермайлик, фармон-қарорлар қабул қилиб, шароит яратмайлик, қуйи поғонадаги раҳбарлар дунёқарашини ўзгартириб, тадбиркор билан дўст бўлиб ишламаса, натижа бўлмайди, — деди давлатимиз раҳбари.

Танқидий руҳда ўтган йиғилишда ҳокимлар ва сектор раҳбарларига ўз ҳудудда тадбиркорликнинг аҳоли кўрсатиб ўтилди.

Мутасаддилардан қайси ҳудудда қайси тадбиркор-

лик йўналишлари ривожлантирилиб, нечта янги лойиҳа амалга оширилиши, қанча иш ўрни яратилиб, қанча аҳоли иш билан таъминланиши бўйича сўров бўлди.

Айтиб ўтилганидек, ривожланишдан ортада қолган 33 та тумандан 28 тасида кескин ўзгариш бўлган. Бу туманларда 2 мингта янги лойиҳа бажарилиб, 25 мингта янги иш ўрни яратилган.

Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимларига шу тажриба асосида, ҳар бир маҳалланинг ривожланиш дастурини ишлаб чиқиш, маҳаллий кенгашларда тасдиқлаш, ижросини ташкил

этиш бўйича кўрсатмалар берилди.

Тадбиркорлик учун ер ва бинолар ажратиш масаласи ҳам муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбари аҳоли бандлигини таъминлаш учун уларга ўзи яшайдиган маҳаллада шароит яратиб бериш зарурлигини таъкидлади.

Масалан, маҳалла идоралари биносида тадбиркорлик лойиҳаларини ишга тушириш ёки хусусий шериклик асосида бино қуриб, биргаликда фойдаланиш мумкин. Шунингдек, замонавий конструкциялардан кўчма шохобчалар қуриш ҳам қулай ва арзон.

(Давоми 2-бетда) ►

9 апрел — Соҳибқирон Амир Темур таваллуд топган кун

Буюк жаҳонгирнинг ҳарбий бошқаруви

Амир Темур шахси нафақат миллатимиз, балки умуминсоният аҳамиятига молик истеъдоди ва инсоний фазилатлари тўғрисида боқий саналади. Ул зотнинг ўз муҳрига ёздирилган ва бутун ҳаёти давомида амал қилган "Рости-расти", яъни "Нажот ростликдағир" ("Куч — адолатдағир") деган эътиқоди бутун инсоният учун доимо ҳаётий мезон бўлиб хизмат қилади. Буюк бунёдкор, маданият ва илм-фан ҳомийси, энгилмас саркарда, адолат байроқдори Соҳибқирон Амир Темур ҳазратлари инсониятнинг гаҳо фарзандларидан бири ҳисобланади.

Амир Темур ва Темурийлар қолдирган бетакрор маънавий мерос бугунга келиб инсониятнинг умумий бойлигига айланган. Айниқса, Амир Темурдек даҳо маҳорати олдида бош эгиб, унинг ҳарбий санъати, яъни стратегияси ва тактикаси билан ҳақли равишда мағрурланамиз. Ҳарбий санъат унга буюк саркарда шуҳратини келтирди. Унинг жанглари жаҳоннинг кўпгина ҳарбий академияларида ўрганилди ва ўрганилмоқда.

Ҳарбий қурилиш борасида замондошларидан ўзиб кетган Амир Темур ўз даврида армияни яратиш ва такомиллаштириш борасида мукамал тизимни ишлаб чиқиш, уни мохирлик билан амалга оширган.

Соҳибқирон давридагидек мукамал ҳарбий тузилма тўғрисидаги маълумотлар тарих му-

кида кам учрайди.

Унинг салтанатида қўшин тузилиши, лавозимларга тайинлаш ва унвонлар бериш, моддий таъминот, қурол-яроғ тутиш тартиби, маош ва рағбатлантириш тузуқлари, ҳатто муносиб нафақа тайинлаш тизимига тартиботлар ишлаб чиқилган ва амал қилган. Бу ҳарбий тизим нафақат юртимиз, балки дунёнинг кўплаб мамлакатларида бугунга қадар андоза, асос ва пойдевор сифатида ўрганиб келинаётгани билан ҳам аҳамиятлидир.

Соҳибқироннинг жангоҳларни танлаш санъати, уруш усуллари ва тактикаси, лашкар тутиш ва сипоҳийларни сафлаш қоидаси "Темур тузуқлари" китобида батафсил ёритилган.

(Давоми 2-бетда) ►

Суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган инсонпарвар ислохотлар натижасида ноҳақ айбланган кўплаб шахслар оқланмоқда. Бузилган ҳуқуқлари тикланган, эл-юрт олдида юзи ёруғ бўлган юртдошларимиз орасида турли касб эгалари бор.

Улардан бири Навбахор тумани прокурори лавозимида ишлаган Фахриддин Бегимовдир. У 2012 йил 29 декабрда пора олишда айбланиб, қамоққа олинган.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади: хўш, туман прокурори нима учун жазоланган?

Гап шундаки, жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг 2013 йил 14 августдаги ҳукмига биноан унга 12 та ҳолат бўйича айблов эълон қилинган. Жумладан, Ф.Бегимов ноқонуний равишда Навбахор тумани давлат санитария эпидемиология назорати маркази бош шифокори Ш.Тошевдан туман прокурату-

раси биносини таъмирлаган усталарнинг овқатланиш харажатларини қоплашни талаб қилгани етмагандек, унинг фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва раҳнамолик қилиши эвазига уч юз минг сўмини пора тариқасида олган.

Шунингдек, у Навбахор тумани молия бўлими муdiri Уктам Раҳимовни ҳам пора беришга мажбурлаган. Натижада у 2011 йил ноябрь ойида молия бўлими масъул ходими М.Жумабоев орқали икки юз минг, кейинчалик Л.Йўлдошев орқали беш юз минг сўмини пора тариқасида Ф.Бегимовга берган.

(Давоми 3-бетда) ►

Қонун кўмағи

Болалар ҳуқуқи

судда кафолатли ҳимоя қилинди

Маълумки, фарзанд ҳар бир инсон ҳаётининг мазмуни, авлодавр давомчиси ҳамда келажақда ота-онанинг суянчидир. Бола оилада қанчалик меҳр кўрса, ўсиб-уяраганча, ота-онани шунчалик эъзозлайди. Тун-кун уларнинг хизматига шай туради.

Аммо ўзининг кўнгил майли ва кайфу сафосини фарзанд тарбиясидан устун қўйган айрим "ота" ёки "она"лар кейинчалик фарзанд меҳрига зор бўлиши шубҳасиз.

Масалан, фарғоналик Матлуба Маматова (исм-шарифлар ўзгартirilган). Ака-синглини эса, болалик бахтидан Мосуво қилган. Аниқроқ айтганда, фарзандларининг таълим-тарбияси билан шуғуллангани, уларга етарли шарт-шароитлар яратмагани ту-

тов Ҳасанбой Лутфилла ўғли ва Маматова Зухраҳон Лутфилла қизининг онаси саналади. Эгизаклар ёшлигида отасидан айрилган.

Бироқ М.Маматова оналик бахтини ичкилик ва беҳаловат ҳаётга алмаштирган. Ака-синглини эса, болалик бахтидан Мосуво қилган. Аниқроқ айтганда, фарзандларининг таълим-тарбияси билан шуғуллангани, уларга етарли шарт-шароитлар яратмагани ту-

файли уларнинг хулқи ўзгариб кетган.

Оқибатда Ҳасанбой ва Зухра назоратсиз қолиб, тиланчилик билан шуғулланишга борган. Шу боис фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро судининг 2019 йил 9 декабрдаги ҳал қилув қарорига асосан болалар онасидан олиб қўйилиб, Фарғона шаҳар халқ таълими бўлими қарамоғига берилган.

(Давоми 4-бетда) ►

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И

МУБОРАК РАМАЗОН ОЙИНИ МУНОСИБ ТАРЗДА ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Янги Ўзбекистонни барпо этишга қаратилган кенг қўламли ислохотлар натижасида барча соҳалар қатори диний-маърифий ҳаётимизда ҳам катта ўзгаришлар юз бермоқда. Муқаддас динимизнинг тинчлик, дўстлик, бағрикенглик ва инсонпарварлик гоёларини, ислом цивилизацияси ривожига бекиёс ҳисса қўшган улуг аждодларимизнинг бой илмий меросини ўрганиш ва тарғиб этиш, ёшларни шу руҳда соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш, жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш борасида кенг имкониятлар очилмоқда.

Айниқса, юртимиз мўмин-мусулмонлари халқимиз учун асрлар давомида эзгулик, меҳр-оқибат ва хайру саховат рамзи бўлиб келган муқаддас Рамазон ойини катта шоду хуррамлик ва шукроналик билан кутиб олиб, эзгу амалларни адо этмоқдалар.

Ушбу муборак ойнинг жамиятимиз ҳаётида тинчлик-барқарорлик, ўзаро ҳурмат ва ҳамжихатлик муҳитини янада мустаҳкамлаш, халқимизнинг диний-маънавий қадриятларини асраш ва ривожлантириш борасидаги аҳамиятини ҳисобга олиб ҳамда уни ҳар томонлама муносиб ўтказиш мақсадида:

1. 2021 йил муборак Рамазон ойининг бошланиши 13 апрель кунига тўғри келиши ҳақидаги Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг ахбороти маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Дин ишлари бўйича кўмита, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳамда бошқа жамоат ташкилотлари билан биргаликда Рамазон ойини қарантин қоидаларига риоя қилган ҳолда миллий анъана ва қадриятларга мос ва муносиб ҳолда ўтказишга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширсин.

Жойларда Рамазон ойининг мазмун-моҳиятида мужассам бўлган инсонийлик, маънавий поклик, сабр-қаноат каби фазилатларни эъзозлаш, бугунги тинч ва фаровон ҳаётимизни қадрлаш, одамларни бир-бирига аҳшилик қилиш, аҳил ва ҳамжихат бўлиб яшашга даъват этадиган ҳамда ёш авлодни она Ватанга муҳаббат, азалий анъана ва қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялашга хизмат қиладиган тарғибот тадбирларини ўтказишга алоҳида эътибор қаратилсин.

3. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Рамазон ойини ўтказиш билан боғлиқ тадбирларни кенг ёритиш тавсия этилсин.

4. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазир А.Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2021 йил 8 апрель

Қонун моҳияти

Янги таҳрирдаги Фуқаролик кодекси:

интеллектуал мулк ҳуқуқига оид янгиликлар

Авалло шуни қайд этиш керакки, Фуқаролик кодексининг янги таҳрири тайёрлангани мамлакатимиз ҳуқуқ соҳасида жуда катта воқеадир. Чунки дунёнинг исталган мамлакатиде бундай кодекс ижтимоий муносабатларни тартибга солишда асосий ўрин тутаяди ва бозор иқтисодиётини ривожлантириш учун мустаҳкам ҳуқуқий замин яратиш имконини беради.

(Давоми 3-бетда) ►

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг судларга электрон шаклда мурожаат қилиш тизими (eksud.sud.uz)

Олий суднинг Интерактив хизматлар порталида (my.sud.uz) "Мурожаат" рунки орқали судларга электрон шаклда мурожаат қилиш имконини берувчи ахборот тизими жойлаштирилган. Мазкур ахборот тизимининг имкониятлари қуйидагилардан иборат:

- жисмоний ва юридик шахслар томонидан судларга мурожаатларни электрон шаклда тақдим этиш имкониятини яратиш;
- электрон шаклда юборилган мурожаатни ахборот тизимида очилган шахсий кабинет орқали онлайн кузатиб бориш;
- суд томонидан чиқарилган, судьянинг электрон рақамли имзоси билан имзоланган суд ҳужжатларини электрон шаклда шахсий кабинет орқали қабул қилиб олиш;
- судлар ва мурожаат қилувчилар ўртасида иш ҳамда мурожаатларни кўриб чиқиш билан боғлиқ маълумот ва ҳужжатлар алмашинувининг тезкорлигини ошириш орқали низоларни ўз вақтида қонуний ҳал қилинишини таъминлаш;
- мурожаат қилувчининг суд биносига келиб мурожаатини топшириш учун кетадиган вақти ва харажатини қисқартириш.

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ: ҚУЙИ ПОҒОНАДАГИ РАҲБАРЛАР ДУНЁҚАРАШНИ ИҶТИМОИЯТГА, ТАДБИРКОР БИЛАН ДЎСТ БЎЛИБ ИШЛАМАСА, НАТИЖА БЎЛМАЙДИ

◀ Бошланиши 1-бетда

Мутасадди ташкилотларга энгил конструктория савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчаларини ташкил этиш, уларни аукцион орқали жойлаштириш тартибини ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Чекка ҳудудларда жойлашган ер участкаларининг бошланғич нархини 50 фоизгача чегирма билан сотувга қўйиш ваколатини маҳаллий кенгашларга бериш таклифи билдирилди. Бундан ташқари унумдорлиги паст бўлган ва фойдаланилмаётган қишлоқ хўжалиги ерларида ҳам кичик санаот зоналари ташкил этиш мумкинлиги айтилди.

Бизнес барқарорлиги учун инфратузилма сув ва ҳаводек зарур. Лекин жойларда бу борада камчиликлар борлиги тадбиркорлик ривожига тўсиқ бўлмоқда. Жумладан, инфратузилмадаги муаммолар туфайли 320 та тадбиркор сўнгги 2 йилда импорт қилган 220 миллион долларлик асбоб-ускуналарини ишга тушира олмапти.

Яна бир мисол — электр қуввати паст бўлгани боис, Янгихаёт туманидаги 24 та корхонада 2,5 мингта иш ўрни ва экспортдан йилига 25 миллион доллар йўқотилмоқда. Шу боис санаот зоналарини инфратузилма билан таъминлаш жорий йилда 2 триллион сўмдан зиёд маблағ ажратилмоқда. Бунинг эвазига йил якунига қадар 168 та санаот зонаси 468 километр электр энергияси, 362 километр газ, 405 километр сув ва 104 километр йўл билан таъминланади.

Бизнес-омбудсманга жойларга чиқиб, тадбиркорларнинг инфратузилма билан боғлиқ муаммоларини ўрганиб бориш ва уларни ҳал этиш бўйича Бош вазирга таклифлар киритиш топширилди.

Тадбиркорларни молиявий қўллаб-қувватлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Пандемия даврида хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш учун 1 триллион сўм ажратилган эди. Бунинг ҳисобидан 20 мингта янги иш ўринлари яратилди.

Шу боис Марказий банкка жорий йилда оилавий тадбиркорлик учун ажратилаётган маблағларнинг камида 1 триллион сўмини хизмат кўрсатиш соҳасидаги янги лойиҳаларга йўналтириш бўйича кўрсатма берилди.

Шунингдек, компенсация берилмаган кредитлар фоизи микродори Марказий банк асосий ставкасининг 1,5 бараваридан 1,75 бараваригача оширилиши белгиланди.

Жорий йилда тадбиркорларга айланма маб-

лағлар учун камида 40 триллион сўм кредит, бундан ташқари, Экспортни рағбатлантириш агентлигининг 1 триллион сўми ҳисобидан экспортёрларга "револьвер" кредитлар ажратиш мумкинлиги айтилди.

Тадбиркорларни қўллаб-қувватлашни кенгайтириш мақсадида уч йил давомида солиқларни ўз вақтида тўлаган интизомли тадбиркорларга солиқларнинг 50 фоизини бўлиб-бўлиб тўлаш ҳуқуқини бериш тартиби ишлаб чиқилди.

Шунингдек, экспортнинг валютаси чет элдан ўз вақтида келиб тушмагани учун жарима миқдорини 2 бараварга қисқартириш, мажбурий ижро орқали ундирилган қарздорликни бюджет ва тадбиркорлар фойдасига тенг тақсимлаш бўйича топшириқлар берилди.

Давлат харидлари кичик ва ўрта бизнес учун катта имконият экани, ҳокимлар тадбиркорларни ушбу жараёнга янада фаол жалб қилиб, уларнинг давлат харидларидаги улушини камида 2 бараварга ошириши зарурлиги таъкидланди. Тадбиркорлик ривожини бандлик масаласи билан боғлиқ. Жорий йилда бандлик дастури асосида 457 мингта доимий янги иш ўрни ташкил этиш мақсад қилинган.

Хусусан, кичик ва ўрта бизнес корхоналари ҳамда янги яқка тадбиркорлар фаолиятини ташкил этиш ҳисобига 210 мингта, тармоқ ва ҳудудий инвестиция лойиҳалари ҳисобига 248 мингта янги иш ўрни очиш мўлжалланган.

Бундан ташқари 40 минг нафар ишсизларга ўзини ўзи банд этиш учун 92 миллиард сўм субсидия ажратилиши белгиланган.

Йиғилишда бу масаланинг долзарблигига яна бир бор аҳамият қаратилиб, мутасаддиларга қатор топшириқлар берилди.

Жорий йил биринчи чорагида 36 триллион сўм бюджет тушуми таъминланиб, маҳаллий бюджетлар ихтиёрида 1,6 триллион сўм қўлдирилгани қайд этилди. Бор манбаларни кенгайтириш ва қўшимча захираларни таҳлил қилиб, бундан буён ҳам тушумларни кафолатли таъминлаш масалаларига ҳам тўхталиб ўтилди.

Фаолиятида сусткашликка йўл қўйган, тадбиркорлар билан ишлашга етарлича эътибор бермаган ҳокимлар ва сектор раҳбарларига нисбатан интизомий чоралар белгиланди.

Видеоселектор йиғилишида муҳокама қилинган масалалар юзасидан соҳа ва ҳудудлар раҳбарлари ахборот берди.

◀ Бошланиши 1-бетда

Амир Темур қўшини ўнлик, юзлик, минглик (ҳазора), ўн минглик (туман)ларга бўлинган эди. 50-1000 тагача бўлган аскарлар "қўшин", ундан кўпроқлари "қўл" деб, қўшин бошлиқлари "сардор", "амир" деб аталган. Буюк саркарда қўшинини етти қўлга ажратган, ўнг ва чап қўлни захира қўшин билан таъминлаган.

Соҳибқироннинг жанговар фаолиятида ақлбодар қилмас жасоратли саҳифалар жуда кўп. Масалан, ўша даврнинг машҳур тарихнависи Шарафиддин Али Яздий ўзининг "Зафарнома" асарига ёзишча, 1366 йили Қаршида 30 ёшли Темурбек бор-йўғи 243 нафар аскар билан 5 минг кишилик душманга қарши жанг қилган ҳамда сипохийлар ҳаракати, саркардалик салоҳияти ва мислсиз жасорати туфайли галабага эришган.

1368 йилда Бадахшонда қўли банд келган душман Соҳибқирон аскарларининг қўлини қириб ташлаган ва 130 нафарини асир олган. Ёнида бор-йўғи 13 нафар навкар билан қолган Амир Темур Добон тоғи тепасига чиқиб, душман йўлини мардларча тўсган. Беқиёс маҳорат ва жасоратлар эвазига ўз аскарларини душман чангалидан озод этиб, қутқариб қолган. Кейинчалик Соҳибқирон ўша жангини эслаб, "Кўп жанглар қилдим ва кўп воқеаларни бошдан кечирдим-у, аммо бу жандан қаттигини кўрмадим..." деган экан.

Амир Темур қўшин таркибини тузиб, тартиб билан ўринларини ҳамда вазифаларини белгиланган. Жумладан, "Зафарнома" асарига қўшин таркибини 7 асосий қисмга бўлиш ва улар ўрнини белгилаб бериш, тартиб билан жойлаштириш Амир Темур томонидан жорий этилгани тўғрисида тарихий маълумотлар мавжуд.

Қўшин турида пиёда аскарлар ва отлик суворийлар билан биргаликда махсус курулларни ишга соладиган гуруҳлар ҳам бўлган. Масалан, рандандоз, нафтандоз — ёндирувчи ўтотар куруллар; сангандоз — тош отадиган куруллар; манжаниқ — қалъа деворларини бузувчи куруллар ва ўзиотар куруллар билан куруллардан жангчилар гуруҳи ҳам мавжуд бўлган. Душманга қўққисдан зарба бериш мақсадида аскарлар беркинадиган махсус пистирма ва пана жой — арғадалларни ташкил этган.

Амир Темур ўзининг тўсатдан берадиган зарбалари билан машҳур бўлган. Душман қўшинининг сони маълум бўлганидан кейин унинг армияси тун қоронғисидан душман лагерига яширинча яқинлашиб, тонгда хужумга ўтган. Унинг қўшини қаттиқ интизоми, юқори ҳаракатчанлиги, чидамлилиги ва жангларда жасорати билан ажралиб турган.

Амир Темур қўшинининг асосини кўчманчи қабилалар ташкил этиб, улар отликлар ва камончиларни етказиб берган.

Бу дунёда ҳалол меҳнат билан топган нонга қаноат қилган, тўғрилиқни ўзига одатга айлантирган одам ҳеч қачон кам бўлмайди. Аксинча, қинғирликка қўл уриш салбий ҳуқуқий оқибатларни келтириб чиқарибгина қолмасдан, балки кишининг обрўини тўқади, эл орасида уятга қолдиради.

Қўйида шу ҳақда.

Амалдаги Бюджет кодексининг 187-моддаси 1-қисми 2-бандига кўра, меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича белгиланган разрядлар, лавозим машоарли, устамалар, иш ҳақига қўшимчалар ва бошқа тўловлар миқдорларига риоя этмасдан молия йили давомида тўловларни амалга оширилиши бюджет интизомини бузиш ҳисобланади.

Қизилтепа тумани прокуратурасининг 2020 йил 23 мартдаги ҳужжатли тафтиш тайинлаш тўғрисидаги қарори, Иқтисодий жинойятларга қарши курашиш Департаментининг Навоий вилояти бошқармаси ҳамда Давлат молиявий назорат бошқармасининг тегишли буйруқларига асосан Қизилтепа тумани тиббиёт бирлашмасида 2016 йилнинг 1 декабридан 2020 йилнинг 1 майига қадар бўлган давр мобайнидаги молия хўжалик фаолияти юзасидан ҳужжатли тафтиш ўтказилди.

Тафтиш жараёнида бирлашма ҳисобчилари Мавлуда Шамсиева (исм-фамилиялар ўзгартирилди), Уткир Аҳмедов, Наби Бердиёровнинг "ҳеч ким билмайди, ҳеч ким сезмайди", қабилидаги қинғир ишлари фош бўлди.

Энди воқеа тафсилоти тўхталдиган бўлса, тиббиёт бирлашмаси иш ҳақи ҳисобчиларидан М.Шамсиевага ўн олти, Ҳ.Аҳмедовга етти ва Н.Бердиё-

9 апрел — Соҳибқирон Амир Темур таваллуд топган кун

Буюк жаҳонгирнинг ҳарбий бошқаруви

Ўтроқ халқ армияга пиёдаларни ва ёрдамчи хўжаликлар учун ишчилар ва шаҳарларни қамал қилиш учун жангчиларни, яъни катапултларни ишлатувчи, таранларни урувчи, ёниб турган камон ўқларни ва нефть аралашмасидан тайёрланган ёнувчи гранаталарни отувчи аскарларни етиштириб берган.

Армияда энгил пиёдалар ҳам бўлиб, улар сафарда отларда ҳаракатланган, жанг олиб боришда эса камондан нишонни беҳато уриш учун арабларга ўхшаб отлардан тушиб, пиёда ҳолда жанг қилган. Пиёда жангчи қилич, 30 та ўққа эга бўлган камон билан курулланган. Энгил пиёдалар баланд-пастликларда ҳаракатланиш ва шаҳарларни қамал қилиш учун қўлланилган. Бундан ташқари, Амир Темур тоғларда ҳаракатланиш учун махсус отрядни (тоғ пиёдаларини) ташкил этган.

Қўшин қатъий ташкилий тизимга ва аниқ сафланиш тартибига эга бўлган. Ҳар бир жангчи ўз ўнлигидаги жойини билиши, ҳар бир ўнлик ўзликдаги жойини билиши керак бўлган ва ҳоқозо. Ҳарбий бўлинмалар сафларда яхши ҳаракатлана олган ва анжомлари, кийим-бошлари ва байроқларининг ранги билан бир-бирларидан ажралиб турган. Айрим отрядлар отларининг ранги билан ҳам фарқ қилган. Амир Темур даврида ҳарбий юришдан олдин кўриқлар ўтказиш тўғрисидаги қонун эғтишмасдан бажарилган.

Буюк аждодимизнинг тарихий хизматлари ҳақида хорижий олимларнинг тадқиқотлари ҳамда ҳолис эътирофини келтириш мароқлидир. 2018 йил Новосибирск давлат университети мутахассислари жаҳон тарихида илк бор буюк Амир Темурнинг 12 нафар энг яхши саркардаси ҳарбий таржимаи ҳолини тиклагани ҳақида маълум қилди. Университет етакчи илмий ходими, тарих фанлари доктори Леонид Бобровнинг сўзларига кўра, Амир Темур саркардаларини шартли равишда уч гуруҳга бўлиш мум-

кин. Биринчи гуруҳ — "саркарда бўлиш учун тугилганлар", улар ҳақиқатан ҳам, иқтидорли бўлган ва Амир Темур бу иқтидорни кўра билган. Иккинчи гуруҳ — "лавозим бўйича саркардалар". Улар Амир Темур сафдошларнинг фарзандлари бўлиб, лашкарбошлик санъати ва лашкарни ота-бобосидан мерос қилиб олган. Учинчи гуруҳ — "саркарда бўлиб тугилганлар", яъни шахсан Темурнинг қўлида сабоқ олган темуррийоддалар.

Амир Темур ўз аскарлари таркибига алоҳида эътибор бериб, уларни замонасининг энг жанговар армиясига айлантиришга ҳаракат қилган ва бунга аскарларини душманга қарши қасамедга содиқ, навкарлик низомига қатъий риоя эта оладиган, душманга аёвсиз, шунингдек, омонлик истаган рақибларга юшмоқ муомалада, адолатли, кечиримли бўла оладиган хусусиятларни талаб этган.

— Биз чоп этилмаган материаллар — археологик топилмалар, бутунлигича сақланиб қолган курул-аслаҳа ва сувотлар, XIV аср охири — XV аср бошига тааллуқли тенги йўқ тарихий ёзма манбалар устида сўнгги йилларда фаол ишланди. Ушбу манбалар Амир Темур қўлаган жанг олиб бориш тактикаларини энг майда деталларигача қайта тиклаш имконини беради. Амир Темур қўлаган тактика ва стратегиялар ҳарбий санъатда ҳақиқий олға силжиш бўлган, бу тактикалар кўп жиҳатдан ўз замонидан илгарилар кетган эди, — дейди Л. Бобров.

Амир Темур ишлаб чиққан энг самарали тактик усуллардан бири — қўшин қанотларини душман хужумидан химоя қилувчи суворий ҳарбий бўлинма — кумбул (қанбул)лардан фойдаланиш эди. Бу — Чингизхон давридан бери душманни қанотдан айланиб ўтиб, маҳв

этиб келаётган отлик кўчманчиларга қарши самарали курашиш имконини берган.

Олтин Ўрда кўчманчилари Амир Темур билан жангларда унинг кумбулларига жиддий зарар етказолмаган. Оқибатда, Амир Темур Олтин Ўрдага халқ қилувчи зарбани бериб, шу билан Руснинг мўғул-татар тутқунидан қутулишига билвосита таъсир қилган.

Бобровнинг сўзларига кўра, новосибирсклик тарихчилар олти йилдан бери Амир Темур армиясига оид маълумотларни ўрганишда, яқин вақт ичиде миқёси катта бўлган монографияни чоп этишни мақсад қилган ва бу жаҳон тарихида Амир Темур томонидан асос солинган салтанатнинг армияси ва ҳарбий фаолиятини қамраб олган илк илмий тадқиқот бўлади.

Шунингдек, академик Евгений Тарленинг 1943 йил чоп этилган 17 ёшли "Наполеон" китобининг 333-бетиде шундай маълумот келтирилади: Бонапарт ўз кавалерияси маршали Мюратга юзланиб, "Кимки, Амир Темур ўз-ўзича жанг қилган деса, катта хато қилади. Жаҳон тарихида илк мунтазам армияни, қулай тактика ва стратегияни Соҳибқирон Амир Темур ишлаб чиққан", дейди.

Бу ҳақда тарихий манбаларда ҳайратомуз маълумотларни бири — қўшин қанотларини душман хужумидан химоя қилувчи суворий ҳарбий бўлинма — кумбул (қанбул)лардан фойдаланиш эди. Бу — Чингизхон давридан бери душманни қанотдан айланиб ўтиб, маҳв

Тарихий манбаларда яна

шундай маълумотларни ўқиймиз: "1402 йилнинг 28 июлида Анкара шаҳри яқинидаги Чубуқ водийсида (ҳозирги Эсенбога аэропорти яқинида) Амир Темур Ўлтин Усмолни султони Боязид Йилдирим аскарлари омонсиз жангга киришадилар. Турли тарихий манбаларда иккала томондан уришган аскарларнинг умумий сони 400 минг, 600 минг, ҳатто бир миллион нафардан ошироққа эди, деган бахсли маълумотлар ҳам мавжуд. Эрталаб бошланган шиддатли тўқнашув кечга ққин Соҳибқироннинг галабаси билан якунланади".

Амир Темурнинг саркардалик салоҳияти ҳақида усмонли туркларнинг XX асрдаги буюк вакили Мустафо Камол Отатурк шундай деган эди: "Менимча, жаҳонда ўтган саркардаларнинг энг улуғи Амир Темурдир. У ҳеч қачон бирор урушни кўр-кўрона, фақат ҳарбий омадга ишониб бошламаган. У ҳар бир ҳарбий юришга жиддий, пухта, аниқ ҳисоб-китоб асосида узоқ йиллар давомида ҳозирлик кўрарди. Масалан, у Анкара жангида қозонган галабасини Боязид Йилдирим билан унинг вассаллари ўртасига ихтилоф қулиш билан олдиндан таъминланган эди. У галабага ақли билан эришган".

Хуллас, буюк шахслар, хорижий адиблар ва тарихчи олимларнинг тадқиқотларида Соҳибқирон Амир Темурнинг буюк саркарда ва доҳийлиги ҳақида ҳолис эътирофларини ўқиш мумкин. Миллатимиз тарихида жаҳоншумул улуг сиймолар жуда кўп, аммо ҳеч бир зотга юқоридагидек юксак таъриф берилмаган бўлса керак.

Ўзбек миллати ва Ўзбекистон давлати бор экан, буюк бобомиз Амир Темурнинг табаррук номи ҳам абадий яшайди. Ўзбекистон шаън-шавкати тим-солига айланган буюк бобомиз сиймоси, айниқса, ёшлар маънавиятини юксалтиришда муҳим аҳамият касб этади.

Қахрамон КАМОЛОВ,
Мудофаа санъати бўйича
давлат қўмитаси раисининг
маслаҳатчиси

ЎЗА

Жинойятга жазо муқаррар!

Бюджет

сарфлайди.

Шу тарихка Ҳ.Аҳмедов бюджет маблағидан 39 миллион 11 минг 500 сўмини ўзлаштирган, растарата қилиш йўли билан қасддан талон-торож этган.

Халқимизнинг "Қовун қовундан ранг олади" деган нақли топиб айтилган. Икки ҳамкасбидан ёш жиҳатдан кичик, бироқ нафс жиловани анча бўш Н.Бердиёров бюджет интизомини бузишда уларни ярим йўлда қолдириб кетган.

У бирлашмада ишловчи О.Равшанбоева, Т.Яхшиликובה, С.Назирқонова, Ю.Фармонкулова, И.Солиқонов, Н.Шокирова, С.Эронкулова сингари олти миш етти нафар ишчи-ҳодимга 43 миллион 139,3 минг сўм меҳнат таътили пулини қанотдан қилиш йўли билан қасддан талон-торож этган.

Ҳужжатли тафтиш чоғида бирлашма ҳисобчилари яна бир қатор қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйгани ҳам аниқланди. Хусусан, 21 декабрда Маҳкамасининг 2005 йил 23 мартдаги 276-сонли қарорига кўра, устама ҳақи фақат тиббиёт ходимларига тўланиши керак.

◀ (Бошланиши 1-бетда)

Кодекснинг янги тахрирдаги лойиҳаси Президентимизнинг 2019 йил 5 апрелда қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг фуқаролик қонунчилигини тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармойиши ижроси доирасида ишлаб чиқилган.

Кодекс лойиҳаси матнига интеллектуал мулк ҳуқуқига оид бир қатор янги нормалар киритилди. Бинобарин, интеллектуал мулк давлат ва жамият учун катта аҳамиятга эга. Бу соҳа янги ишланмалар, ижод намуналари, ихтиролар, фойдаланиш моделлари, саноат намуналари, "ноу-хау"лар, турли дастурий маҳсулотлардан иборат бўлиб, нафақат фуқаролик қонунчилиги, балки кўплаб махсус қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар билан ҳам тартибга солинади.

Хусусан, интеллектуал мулк муносабатларини тартибга солиш соҳасида 60 дан ортқ норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилинган. 24 та қонун, Президентимизнинг тегишли фармон ва қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва идоравий норматив-ҳуқуқий актлар шулар жумласидандир.

Интеллектуал мулк соҳасини ўрганувчи айрим олимларнинг фикрича, интеллектуал мулк ҳуқуқи билан боғлиқ барча қонунларни жамлаш ва алоҳида кодексга киритиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Чунки илмийликка асосланган, назарий жиҳатдан асослаш мумкин бўлган норма ва қоидалар жамланиши натижасида соҳага оид қонунлар илмий концепцияси ихчамлашади. Ўз навбатида, ҳуқуқни қўллаш амалиёти янада жадаллашиб, нормаларни шарҳлаш ва ҳужжатларда акс эттириш имкониятлари анча кенгайди.

Бир қатор хорижий давлатлар таърибаси ўрганилганда, интеллектуал мулк ҳуқуқи фуқаролик қонунчилиги асосида ҳимоя қилинганга аён бўлди. Баъзи давлатларда интеллектуал мулк объектларига ҳуқуқий режими бериш, ҳуқуқ эгалари манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини соддалаштириш орқали бугунги кунда дифференциация жараёни амалга оширилган ҳам қўзғатилган. Чунки фуқаролик кодексининг янги тахрирдаги лойиҳасини тайёрлаш бўйича ишчи гуруҳ хорижий мамлакатлар қонунчилигининг соҳага оид таърибасини қиёсий таҳлил қилди. Шу билан бирга, мамлакатимизнинг интеллектуал мулк ҳуқуқи соҳасидаги мавжуд ҳолатидан келиб чиқиб, лойиҳага интеллектуал мулк ҳуқуқи оид янги нормаларни киритиш таклифи берилди.

Хўш, янги тахрирдаги Фуқаролик кодекси лойиҳасида интеллектуал мулк ҳуқуқи оид амалдаги қоидаларга қандай ўзгаришлар киритилмоқда? Ававаломбор, лойиҳанинг IV бўлими интеллектуал мулк ҳуқуқи оид нормалардан иборат эканини қайд этиш лозим. Ушбу бўлим, ўз навбатида, умум

ий қоидалар, интеллектуал фаолият натижалари ёки шахсийлаштириш воситаларидан фойдаланиш бўйича лицензия шартномалари тўғрисидаги боғлардан ташкил топган. Энди лойиҳанинг интеллектуал мулк ҳуқуқи оид бўлимига киритилган янги нормалар ҳақида атрафлича сўз юри-тамиз.

Биринчидан, лойиҳанинг интеллектуал мулк ҳуқуқи оид бўлимига "интеллектуал мулк ҳуқуқи" тушунчаси киритилди. Унда интеллектуал мулкнинг моҳияти, асосий белгилари,

ликлар бериш тизими кўзда тутилган. Илм-фан, инновация жараёни мамлакатимиз тараққиёти ни белгилловчи муҳим омилдир. Шу сабабли интеллектуал фаолият ва унинг натижалари қараганда имтиёз ва афзалликлар бериш мантиқий асосга эга.

Учинчидан, интеллектуал мулк объектларининг турлари кенгайтирилди. Хусусан, интеграл микросхемалар топологиялари, тижорат сирини, сунъий интеллект асосида фаолият

ий интеллект манфаат ва эркиродага эга эмас. Шу сабабли у ҳуқуқ субъекти ҳисобланмайди, деган концептуал гоя тўғридек бўлиб кўринган эди. Бироқ бугунги кунда хорижий мамлакатлар таърибаси шундан далолат бермоқдаки, юксак ақл ва ҳис-туйғулар ўзаро уйғунлиқда ўзини англаш, ўз манфаатларини шакллантириш ва шу йўлда қатъий тизимли саъй-ҳаракатларни амалга ошириш механизми негизда ётувчи эркиродани вужудга келтиради.

Шунинг учун сунъий интел-

кўрсаткичлар деб номланган янги интеллектуал мулк объекти билан тўлдирилмоқда. Мазкур объект муайян географик ҳудуддан келиб чиқадиган ва асосан келиб чиққан жой билан боғлиқ бўлган алоҳида хусусиятлари, обрўси ёки ўзига хос омилларига эга бўлган товарларда акс этадиган белги сифатида намоён бўлади.

Географик кўрсаткичларнинг ҳуқуқий муҳофазаси халқаро шартномалар, шунингдек, миллий қонунлар билан амалга оширилади. Тегишли қонунларни қабул қилиш Интеллектуал мулк ҳуқуқининг савдо жиҳатлари бўйича битимда назарда тутилган. Мазкур битим халқаро шартнома бўлиб, Жаҳон савдо ташкилотини ташкил этиш ҳақидаги ҳужжатлар тоифасига кирди.

Географик кўрсаткичлар билан боғлиқ масалаларни тартибга соладиган қонунлар Европа Иттифоқи мамлакатлари, Озарбайжон, Арманистон, Беларусь, Грузия, Қозғоғистон, Молдова, Россия ва Украина каби давлатларда қабул қилинган.

Янги тахрирдаги кодекс лойиҳаси интеллектуал мулк халқаро шартномаларга мувофиқ равишда муҳофазаси қилиниши тўғрисидаги норма билан тўлдирилмоқда.

Тўртинчидан, янги тахрирдаги Фуқаролик кодекси лойиҳасига "интеллектуал мулк ҳуқуқининг субъектлари" тушунчаси киритилди. Интеллектуал мулк ҳуқуқи объектини яратувчиси, яъни муаллиф, ижрочи, ихтирочилар, шунингдек, қонун ёки шартномага мувофиқ, шахсий номулк (ёки) мулк ҳуқуқлар тегишли бўлган бошқа шахслар интеллектуал мулк ҳуқуқининг субъектлари ҳисобланади.

Муаллифликка бўлган ҳуқуқ яратувчининг асосий ҳуқуқидир. Интеллектуал мулкнинг фуқаролик муомаласида бўлиши билан боғлиқ равишда вужудга келадиган ҳуқуқий муносабатларнинг кўпчилиги иштирокчилари ўз ҳуқуқ-мажбуриятлари ҳажми бўйича интеллектуал мулк ҳуқуқининг субъекти сифатида махсус эътироф этишга лойиқ.

Бу каби нормалар бир қатор хорижий давлатлар фуқаролик кодексларида ўз ифода-си топади. Жумладан, Украина Фуқаролик кодексидаги 421-моддасида бу ҳақда махсус норма мавжуд.

Хулоса қилиб айтганда, янги тахрирдаги Фуқаролик кодекси лойиҳасига киритилган интеллектуал мулк ҳуқуқи таллуқли янги ҳуқуқий институт ва нормалар амалиётга жорий этилиши муҳим аҳамият касб этади. Чунки бу билан фуқаролик-ҳуқуқий муносабатлар иштирокчиларининг ҳуқуқи ва қонуний манфаатларини самарали ҳимоя қилишга тўққинлик қилувчи ҳуқуқий бўлиш ва коллизиялар бартараф этилади.

Дилдора АНВАРОВА,
Адлия вазирлиги ҳузуридаги
Ҳуқуқий сисёсат тадқиқот
институтини масъул ходими

Қонуни моҳияти

Янги тахрирдаги Фуқаролик кодекси: интеллектуал мулк ҳуқуқи оид янгиликлар

бошқа ўхшаш категориялардан асосий фарқи ўз ифодасини топган. Ушбу нормани шакллантиришда хорижий таъриб, хусусан, Украина Фуқаролик кодексининг 418-моддаси мазмунидан фойдаланилган.

Иккинчидан, лойиҳага Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси, Иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлар тўғрисида халқаро Пакт нормалари ҳамда мамлакатимиз Конституциясининг 42-моддасига асосан интеллектуал фаолият эркинлиги тўғрисидаги норма киритилди. Хусусан, интеллектуал фаолият билан шуғулланиш ҳар бир фуқаро ҳуқуқ лаёқатининг ажралмас қисми экани, ҳар кимга илмий ижод эркинлиги кафолатланиши, илмий ижодий фикрларни тўғрилик ёки нотўғрилиги олдиндан белгилаб қўйишга мумкин эмаслиги, интеллектуал фаолият ва унинг натижаларига афзаллик берилиши белгиланди.

Мамлакатимиз қонунларида муайян субъектлар, муайян фаолият натижалари, муайян фаолиятга нисбатан имтиёзлар ва афзалликлар бериш амалиёти мавжуд. Масалан, Меҳнат кодексида штатлар қисқарганда ишда қолмиш афзаллик бериш асослари ёхуд давлат иқтисодий сисёсатида импортга нисбатан экспортга афзал-

кўрсатувчи объектлар, ихтиро-чилик ечимлари, географик кўрсаткичлар киритилди.

Бугунги кунда **сунъий интеллект** интеллектуал мулкнинг алоҳида объекти сифатида бутун дунё ҳуқуқ тизимида ўз аксини топмоқда. Сунъий интеллект интеллектуал мулк объекти сифатида қуйидаги хусусиятларга эга:

— У мураккаб таркибли объект ҳисобланади. Унинг таркибини ташкил этувчи илмий ишланмалар, жумладан, турли ихтиролар, фойдаланиш моделлари, саноат намуналари, "ноу-хау"лар, дастурий маҳсулотлардан иборат.

— Сунъий интеллект ўзини-ўзи мустақил равишда ривожлантиради, яъни инсонга боғлиқ бўлмаган ҳолда мустақил равишда мавжуд бўла олади ва шу маънода у ақлий қобилияти ўта юқори ижодий фаолият субъекти ҳисобланади. Ўз навбатида, бу ўринда сунъий интеллект томонидан яратилган ижодий фаолият натижалари кимга тегишли бўлишига доир масалалар ҳам пайдо бўлади.

— Сунъий интеллект ақлий қобилият билан биргаликда муайян ҳис-туйғулар, эмоциялар билан равишда фаолият юритиши ҳам мумкин. Ҳозирги вақтга қадар сунъ-

лект инсоннинг қатъий назоратида фаолият юритувчи махсус объект бўлиши лозим. Бундай махсус объект давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт. Сунъий интеллект устидан назорат унинг яратувчиси, фойдаланувчиси зиммасига юк-натилади. Бундан ташқари мустақил равишда махсус назорат тизими ҳам бўлиши керак.

Ушбу тизим самари ишлаш учун сунъий интеллект асосини ташкил этувчи барча таркибий қисмлар, шу жумладан, "ноу-хау" билан танишувга имкон берилиши шарт. Бу ҳолат сунъий интеллект ҳуқуқий режими белгилловчи қонун ҳужжатларида ўз ифодасини топиши лозим.

— Сунъий интеллект оширилган ҳавф манбаи ҳисобланади. Бу ҳолат ҳам қонунчиликда ўз ифодасини топиши зарур. Шунинг ҳам қайд этиш жоизки, рационализаторлик, яъни ихтирочилик ечимининг интеллектуал мулк объекти сифатида мустақамлангани оддий ҳодимларни ўз меҳнат фаолиятига ижодий ёндашувини таъминлайди. Бу эса, меҳнат унмдорлигини оширишга хизмат қилади.

Бундан ташқари янги тахрирдаги кодекс "географик

ИНТИЗОМИНИ БУЗИШ

жиноий жавобгарликка сабаб бўлади

Бироқ "ҳотамтой" ҳисобчилар тиббиёт ходими ҳисобланмайдиган ўн беш нафар ишчи-хизматчини 16 миллион 272,1 минг сўм устама тўловлари билан "сийлаган".

Буниси етмаганидек, ўн уч нафар ходимга бирлашма раҳбарининг буйруғисиз 7 миллион 927,3 минг сўм миқдорига устама ҳақ тўланган. Шу каби Меҳнат кодексининг 181-моддаси тартибда интизомий жавобгарликка тортилган ўн икки нафар шахсга қонунга зид равишда 3 миллион 948 минг сўм муқофот пули тўлангани бошбошдоқликдан бошқа нарса эмас.

Қисқаси, иш ҳақи ҳисобчилари Мавлуда Шамсиева, Ўткир Аҳмедов ва Наби Бердиёров жиноий қилмишнинг гуёки қилмишига давом эттириб, давлат бюджети маблағидан 153 миллион 38 минг 600 сўмни "туя" қилиб юборишган.

Суд жараёнида ушбу жиноятнинг содир этилишига имкон яратган сабаблар, жамоа масъул мансабдорларнинг эътиборсизлиги, бундай ҳолатнинг қайта такрорланмаслик чоралари батафсил муҳокама қилинди. Ўзларини муқаррар жазо кутаётганини тушуниб етган М.Шамсиева,

Ў.Аҳмедов ва Н.Бердиёров етказилган зарарни судга қадар тўлиқ қоплашди.

Суд судланувчи М.Шамсиева, Ў.Аҳмедов ва Н.Бердиёровнинг жиноий қилмишлари тергов органи томонидан Жиноят кодексининг 167-моддаси 2-қисми "г" банди билан нотўғри малакаланган, деб ҳисоблади. Чунки Жиноят кодексининг 167-моддаси 2-қисми "г" бандида айбдорга ишониб топширилган ёки унинг ихтиёрида бўлган ўзганинг мулкни ўзлаштириш ёки растрат қилиш йўли билан талон-торож қилиш жинояти мансаб мавқеини суиистеъмоли қилиш йўли билан содир этилган бўлиши кераклиги белгиланган. Бундан ташқари Жиноят кодексининг саккизинчи бўлимида "мансабдор шахс" атамасининг ҳуқуқий маъноси аниқ акс эттирилган.

Иш ҳужжатлари ва судда аниқланган ҳолатлардан қўриқилса, судланувчилар М.Шамсиева, Ў.Аҳмедов ва Н.Бердиёров зиммасига кадрлар бўлимидан берилган ҳар ойлик янги буйруқларни "ЎзАсбо" дастурига тушириш, иқтисодчидан табелларни қабул қилиб, белгилаб берилган бўлимларнинг иш ҳақлари, муқофотлар,

вақтинча касаллик варақалари, туғруқ касаллик варақаларини "ЎзАсбо" дастурида ҳисоблаш, тўловлар тўғрисида сўровномалар тузиб, молия бўлимига жўнатиш, ишчи-ҳодимларга иш ҳақлари тўғрисида маълумотлар бериш, ҳисоботлар тайёрлаш ва бошқа моддий жавобгарлик вазибаларини амалга ошириш юклатилган. Хизмат вазибаларига қўра, улар мансабдор эмас, балки моддий жавобгар шахс ҳисобланади.

Шунинг учун суд судланувчилар М.Шамсиева, Ў.Аҳмедов ва Н.Бердиёровни мансаб мавқеини суиистеъмоли қилиш йўли билан жиноятнинг содир этганлигида айблаб, жиноий ҳаракатларини Жиноят кодексининг 167-моддаси 2-қисми "г" банди билан малакалаб бўлмайди, деган тўхтамга келди. Судланувчиларнинг айблови Жиноят кодексининг 167-моддаси 1-қисмига қайта малакаланди.

Суд судланувчиларга нисбатан жазо тайинлашда инсонпарварлик, одиллик ва жиноятга жазонинг муқаррарлиги тамойилларига таянди. Хусусан, Жиноят кодексининг 71-мод-

дасида "Ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятни биринчи марта содир этган шахс, агар у айбини бўйнига олиш тўғрисида арз қилган, жиноятнинг очилишига фаол ёрдам берган ва келтирилган зарарни бартараф қилган бўлса, суд томонидан жазодан озод қилиниши мумкин"лиги кўрсатилган.

Суд М.Шамсиеванинг оилавий шароити ва жазодан озод қилишга етарли асослар мавжудлиги, уч нафар вояга етмаган фарзанди бўлиб, улардан бири ногирон эканини инобатга олди. Унга нисбатан Жиноят процессуал кодексининг 463-моддаси 3-қисми 6-бандига асосан жазо тайинламасдан айблов ҳукми чиқарди.

Суд Ў.Аҳмедов ва Н.Бердиёровга ойлик иш ҳақининг ўн фоизини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда бир йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинлади. Судланувчилар ахлоқ тузатиш ишлари жазосини иш жойида ўташи белгиланди.

Кўриниб турибдики, судланувчилар қинғир йўл билан бойлик толамиз деб, адашишди. Жамоа, маҳалла-қуй олдида бошлари эгилиб, юзи шувут бўлгани қолди, холос.

Фаррух ҚАҲҚОРОВ,
жиноят ишлари бўйича
Канимех тумани суди раиси
Абдуҳамид ХУДОЙБЕРДИЕВ,
"Куч — адолатда" муҳбири

Оқлов

Қарор топган ҳақиқат

◀ (Бошланиши 1-бетда)

Бундан ташқари суд ҳукмида Фахриддин Бегимовнинг 2012 йил январь ойида яққа тартибдаги тадбиркор У.Сайдуллаевдан тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қуватлаш ва раҳнамолик қилиши эвазига умумий қиймати уч миллион тўрт юз минг сўмлик 2 дона темир дарвоза олгани ҳам қайд этилган.

Мана шу тарзда Ф.Бегимов 2012 йил февраль ойида Навбахор тумани қишлоқ ва сув хўжалиги бўлими бошлиғи Жасур Қурбоновдан уч юз минг сўм, туман халқ таълими бўлими муdiri Суннат Ўроқовдан беш юз АҚШ доллари ва уч юз минг сўм, "Сармиш" ширкат хўжалиги раиси Асатullo Фуломовдан бир минг саккиз юз АҚШ доллари, "Агробанк"нинг Кескантирак бўлими бошқарувчиси Азиз Турсуновдан бир миллион сўм, "Халқ банки"нинг Навбахор филиали бошқарувчиси Абдумурод Жулмаевдан икки юз минг сўмни пора сифатида олганига қайтарилган. Пировардида унга нисбатан Жиноят кодексининг 210-моддаси 3-қисми "б" банди билан жиноят иши кўзга тилган.

Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар суди Ф.Бегимовни 3 йил муддатга ҳуқуқни муҳофазаси қилувчи органлар тизимида мансабдорлик ва моддий жавобгарлик юклатилган вазибаларида ишлаш ҳуқуқини маҳрум қилган ҳолда 11 йил муддатга озодликдан маҳрум этган. Суд ҳукмида Олий Мажлис Сенатининг 2012 йил 5 декабрдаги амнистия актига асосан судланувчига тайинланган жазо тўртдан бир қисмига қисқартирилган. Пора тартибда берилган маблағларни эса, давлат даромадига ундириш белгиланган.

Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар суди кассация инстанциясининг 2016 йил 14 январьдаги ажримини билан суд ҳукми ўзгартирилган. Ф.Бегимовнинг жиноий ҳаракатлари Жиноят кодексининг 210-моддаси 3-қисми "б" бандидан шу модданнинг 210-моддаси 2-қисми "а, в" бандларига қайта квалификация қилиниб, 10 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган. Амнистия актига мувофиқ жазо муддати қисқартирилиб, судланувчи жазодан озод қилинган.

Аммо бу ҳолатлар содир қилган қаноатлантирмади. Бироқ у ўзини айбсиз, деб ҳисобласа-да, ўша пайтда сабр қилишдан ўзга чораси йўқ эди. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг ташаббуси билан мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимида кенг қамлали исплоҳотлар бошланган, унда адолатни тиклашга умид пайдо бўлди. Шундан сўнг Олий судга назорат тартибда шикоят ёзди. Олий суд жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъатининг 2019 йил 18 октябрдаги ажрими асосан жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар суди кассация инстанциясининг 2016 йил 14 январьдаги ажрими бекор қилиниб, жиноят иши янгидан кассация инстанцияси судида кўриш учун юборилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Жиноят кодексининг 210-моддасида мансабдор шахсининг хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда муайян ҳаракатни пора бераётган шахсининг манфаатларини

қўзлаб бажариши эвазига мулкий манфаатдор бўлиши учун жавобгарлик белгиланган. Бироқ Ф.Бегимов суд мажлисида тергов органи томонидан ўзига нисбатан сохта аризалар уюштирилгани, дастлабки тергов ва биринчи босқич судида жисмоний тазйиқ остида иқдорлик кўрсатмаларини бергани, аслида ҳеч қандай пора олганини таъкидлади. Гувоҳлар Ш.Тошев, Л.Йўлдошев, А.Турсунов, У.Сайдуллаев, А.Фуломов, Н.Қосимов, А.Жумаев, И.Тўраев, У.Рахимов, С.Ўроқов ва М.Жумабоев ўзларига нисбатан Жиноят кодексининг 210-моддаси 3-қисми "б" банди билан жиноят иши кўзга тилган. Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар суди Ф.Бегимовни 3 йил муддатга ҳуқуқни муҳофазаси қилувчи органлар тизимида мансабдорлик ва моддий жавобгарлик юклатилган вазибаларида ишлаш ҳуқуқини маҳрум қилган ҳолда 11 йил муддатга озодликдан маҳрум этган. Суд ҳукмида Олий Мажлис Сенатининг 2012 йил 5 декабрдаги амнистия актига асосан судланувчига тайинланган жазо тўртдан бир қисмига қисқартирилган. Пора тартибда берилган маблағларни эса, давлат даромадига ундириш белгиланган.

Жиноят-процессуал кодексининг 23-моддасида гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи унинг жиноят содир этишда айбдорлиги ҳукмида назарда тутилган тартибда исботланганга ва қонуний қучга кирган суд ҳукми билан аниқланганга қадар айбсиз ҳисоблангани, гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчининг айбсизлигини исботлаб бериши шарт эмаслиги, айбдорликка оид бўлган шубҳалар, башарти, уларни бартараф этиш имкониятлари тугаган бўлса, гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчининг фойдасига ҳал қилиниши лозимлиги, қонун қўлланилаётганда келиб чиқадиган шубҳалар ҳам гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчининг фойдасига ҳал қилиниши зарурлиги белгиланган. Ана шу қонуний асосларга таянган суд жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг 2013 йил 14 августдаги ҳукмини бекор қилиб, уни айбсиз деб топди ва оқлади. Шу билан бирга, оқлов ажримида Ф.Бегимовга мулкий, маънавий ва бошқа зиёни қоплаш масаласида Жиноят-процессуал кодексининг 304-312-моддалари асосида судга муросат қилиш ҳуқуқи тушунтирилди.

Қонун устуворлиги туфайли ноҳақ айбланган Ф.Бегимовнинг оқлангани адолатнинг ҳақиқат барқарор эканидан далолатдир. Зеро, ҳаётда баъзан ҳақиқат топталгандек туюлади, аслида эса у мутлоқ ўзгармас тушулча ҳисобланади.

Муҳтарам ТУРҒУНОВА,
Тошкент шаҳар суди судьяси
Хуршид СУЛТОНОВ,
журналист

Таассуф

Беҳуда соврилган

Суднинг айбланувчига нисбатан чиқарилган жазодан ташқари ҳукмидан сўнг унинг гарданига муқаррар жазодан ташқари исноднинг оғир юки ҳам ортмади.

Гурланлик 42 яшар Сергей Цойнинг (исм-шарифлар ўзгартирилган) кирдиқорлари юзасидан шу пайтгача уч марта эълон қилинган ҳукмдан сўнг унга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш бўйича тайинланган жазоларнинг умумий миқдори 35 йил-у 6 ойга етди.

Унинг сўнгги қилими юзасидан ўтказилган суд жараёни дард бемуолажа, қулф эса, калитсиз бўлмаглигини бир қадар исботлагандай бўлди. Демак, сурункали жиноят аталмиш оғир дарднинг ҳам даво-нуви, муолажаси бор ва судланувчи келажакда маънан, руҳан, ахлоқан тузалиб, жамиятга, оиласи ва яқинлари бағри-

га қайтиши, тинч, осуда турмуш кечириши учун имконият эшиклари ҳали очик. ...Сергей узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини ўтаб қайтган, меҳнат тирричилиги манбаи эканини ағлаб етди. Шу боис тадбиркорликнинг этагини тутди, оила кўрди, фарзанд кўрди ва бу ҳол суднинг охири ҳукмида ижобий ҳамда жазони бирмунча енгиллатувчи омил сифатида эътироф этилди.

Қанийди, бу сингари ҳолатлар калтис қадамлар, қинғир қилмишлардан холи тарзда намоён бўлса? Афсуски, бундай бўлмади.

(Давоми 4-бетда) ▶

Қонун қўмағи

Болалар ҳуқуқи

судда кафолатли ҳимоя қилинди

◀ (Бошланиши 1-бетда)

Шу билан бирга, М.Маматованинг оналик ҳуқуқи чекланиб, Фарғона шаҳар ҳокимининг 2020 йил 20 январдаги қарорига мувофиқ, болаларни тарбиялаш, камол топтириш, қўллаб-қувватлаш ҳамда қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилинишини таъминлаш мақсадида бир йил муддатга Меҳрибонлик уйига жойлаштирилган.

Қолаверса, Матлуба Маматова ўз ҳуқуқ-атворини ўзгартирмаси, спиртли ичимлик истеъмол қилишдан тийилмаси, ишга жойлашиб, моддий аҳолини яхшиламаси ҳамда яшаш хонадонини санитария-гигиена талабларига мувофиқлаштирмаси, оналик ҳуқуқи чекланганидан сўнг орадан олти ой ўтгач, Фарғона шаҳар халқ таъ-

лими бўлими уни оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш тўғрисида судга даъво аризаси киритиши шартлиги тушунтирилган.

Шунда ҳам аёлни сўқир кўзи очилмаган. Бинобарин, Фарғона шаҳар халқ таълими бўлими уни оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш юзасидан судга даъво аризаси киритди.

Фарғона тумани халқ таълими бўлими қошидаги васийлик ва ҳомийлик органининг 2021 йил 18 январдаги ҳулосасида қайд этилишича, вояга етмаган болаларнинг таълим-тарбияси, уларнинг яшаш учун мавжуд шарт-шароитларни ўрганиш учун М.Маматованинг хонадонига борилган.

Аммо М.Маматова комиссия аъзоларини уйига киритмаган. Бундан ташқари маҳалла раиси

ва фаоллари, мактаб маъмурияти иштирокида 2020 йил 10 август кунини далолатнома тузилган. Унда болаларнинг яшаш шароити яхши эмаслиги, шунингдек, ака-сингил мактабга бормаи, чиқиндиҳонада юриши ва оиланинг ижтимоий муҳити бузилгани қайд этилган.

Оила кодексининг 79-моддасига биноан, ота-она ёки улардан бири ота-оналик мажбуриятларини бажаришдан бош тортса, шу жумладан, алимент тўлашдан бўйин товласа, узрси сабабларга кўра, ўз боласини туғруқхона ёки бошқа даволаш муассасасидан, тарбия, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш муассасаси ва шунга ўхшаш бошқа муассасалардан олишдан бош тортса, ота-оналик ҳуқуқини суистеъмол қилса, болаларга нисбатан шафқатсиз муомалада бўлса, жумладан, жисмоний куч ишлатса ёки руҳий таъсир кўрсатса, муттасил ичкилик-бозлик ёки гиёвандликка мубтало бўлган бўлса, ўз болаларининг ҳаёти ёки соғлиғига ёхуд эри ё хотинининг ҳаёти ёки соғлиғига қарши қасддан жиноят содир қилган бўлса, ота-оналик ҳуқуқидан

маҳрум қилиниши мумкин.

Буни қарангки, жавобгар она суддаги тушунтиришларида тузатиш йўлига ўтгани, доимий ишга жойлашиб, моддий жиҳатдан болаларини таъминлаш имкониятига эга бўлганини билдирган ҳолда даъвони рад қилишни сўради. Аммо келтирилган важларини тасдиқловчи далилларни судга тақдим қила олмади.

Шу асосларга таянган суд Матлуба Маматовани фарзандлари Хасанбой ва Зухраҳонга нисбатан оналик ҳуқуқидан маҳрум этиш тўғрисида халқ қилув қарори қабул қилди.

Шу ўринда бир фикрни алоҳида таъкидлаш жоиз. Яъни халқимиз жуда болажон ва меҳрибон. Шунинг учун бўлса керак, амалдаги қонунларимизда болаларнинг барча ҳуқуқлари ўз ақсини топган. Бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда ҳеч бир бола меҳр ва эътибордан четда қолмайди.

Гулнора ОБИДОВА,

фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро суди судьяси

Одатда, ҳар бир киши ҳуқуқий ёрдам зарур бўлганда, адвокатура ҳайъати ва бюроларига мурожаат қилади. Чунки малакали адвокатлар тергов-суриштирув ва суд жараёнида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиши баробарида ҳуқуқий маслаҳатчи ҳамдир. Шу боис уларнинг эл орасидаги обрў-эътибори баланд. Аммо "шоли курмакисиз бўлмайдиган геганларидек, адвокатларнинг орасида ҳам қонун талабидан четга чиқадиган, аниқроғи, жиноятга қўл урадиганлари ҳам учраб туради.

Пойтахтдаги адвокатлик ҳайъатларидан бирининг адвокати лавозимида фаолият юритган Фуқат Дадажонов (исм-шарифлар ўзгартрилган) 60 ёшдан ошиб, набиралар курсовида умргузаронлик қилаётган пайтида фирибгарлик ва пора беришга далолат қилиш жиноятларини содир этади ва унга нисбатан кўзгатирилган жиноят иши тегишли қонун нормаларига биноан айбллик масаласи ҳал қилинмаган ҳолда ҳаракатдан тугатилади. Аммо у бундан ўзига тегишли ҳулоса чиқариб олмади. Ақсинча, такроран худди шундай жиноят қўл уради. Бу гал у мижозининг бошига тушган ташвишдан "унумли" фойдаланиб қолмоқчи бўлади.

Гап шундаки, ўтган йилнинг 16 феврал кунини Ф.Дадажонов "Буюк ипак йўли" метро бекати ёнида Малика Кошкинбаева билан учрашади. Малика опа ундан ўғли Нурсултон Аскарқовга нисбатан Юқоричирчиқ тумани ИИБ тергов бўлими томонидан Жиноят кодексининг 169-моддаси 3-қисми "а" бандига асосан кўзгатирилган жиноят ишида иштирок этиб, кўмак беришни илтимос қилади. Ўзаро келишувга кўра, М.Кошкинбаевдан адвокатлик

Жиноят ва жазо

гонарари сифатида 600 АҚШ доллари олган бўлса-да, уни адвокатлик ҳайъати ҳисобига кирим қилмайди. Бироқ жиноят иши тергов ва жиноят ишлари бўйича Юқоричирчиқ тумани судининг суд мажлисларида қатнашади. Суд мажлиси давом этаётган пайтда эса, мижозига "манфаатли" таклиф билдиради:

— Агар Ёшлар Иттифоқидан ўғлингизга кафолат хати олсан, иш осон битади. Менинг танишларим бор, ишни битириб берман. Аммо улар текинга кафиллик беришмайди...

— Қанча беришим ке-

рак?, — дейди Малика опа дангал.

— Икки юз доллар берсангиз этади, — дейди адвокат бамайхотир.

Малика опа бунга ҳам рози бўлади. Аммо адвокат куюк ваъдасини унутиб, пулни ўз эҳтиёжлари йўлида сарфлаб юборади. Суднинг 2020 йил 19 майдаги ҳукмига биноан Н.Аскарқов Жиноят кодексининг 169-моддаси 3-қисми "а"

доллари берса, иши битини таъкидлаб, Н.Аскарқовнинг номидан апелляция шикоятни ёзишга розилик берди.

Ф.Дадажонов апелляция шикоятни бўйича суд мажлиси тайинланганидан хабар топган заҳотиёқ М.Кошкинбаевдан яна 1500 АҚШ долларини санаб олади. Аммо апелляция шикоятни қаноатлантирилмайди. "Удда-бурон" адвокат шунда

ланувчи агар Нурсултонни озодликка чиқаришга эришолмаси, 1500 АҚШ долларини қайтаришга келишганини, бироқ कोरोनाвирус касаллигига чалиниб қолгани туфайли М.Кошкинбаевага пулларини ўз вақтида қайтариб беролмаганини баён қилди. Бундан ташқари у тергов органи томонидан ўзига кўйилган айбловдан такроран белгиси ва пора бериш жиноятини чиқариб ташлашни, қолган ҳаракатларини эса, Жиноят кодексининг 168-моддаси 1-қисмига қайта малакалашни сўради. Суд эса, фирибгарлик оғир ва ўта оғир жиноятлар тоифасига кириши, мамлакатимизда коррупцияга қарши кескин кураш олиб борилаётгани, ҳуқуқшунос сифатида ўзи ҳам бу иллатга қарши курашиши шартлигини тан олган собиқ адвокатнинг важларини асоссиз деб топди. Суд Ф.Дадажоновни Жиноят кодексининг 168-моддаси 3-қисми "б, в" банди ва 28, 211-моддаси 2-қисми "а" банди билан айбдор деб топди, унга базавий ҳисоблаш миқдорининг эллик баравари миқдориди жарима ҳамда 3 йил муддатга озодликни чеклаш жазоси тайинлади. Шу билан бирга у 2 йил муддатга адвокатлик фаолияти билан шугулланиш ҳуқуқидан маҳрум этилди.

Шу тариқа касб мажбуриятларини бажариш ўрнида фирибгарлик йўлини танлаган адвокатнинг юзи шувут бўлди. Обрўли ва шарафли касбига хиёнат қилган кишининг қилмиши бошқалар учун сабоқ бўлиши зарур. Зеро, жиноятга жазо муқаррардир.

Шу асосда Сергейнинг шериги М.Бозорбоевнинг кийими ва чўнтаклари ҳам кўздан кечирилди. Хайрият, у жиноий қилмишга оид шубҳа-гумонлардан олиб қолди. Айни пайтда Сергей содир қилган жиноий қилмишга алоқаси йўқлиги ҳам маълум бўлди.

Сергей ушбу "мол"ларни сотиб, фойда кўриш учун эмас, балки гиёвандлик дардига чалинган боис ўз истеъмол учун 2 минг 300 АҚШ доллари ҳамда 35 миллион 500 минг сўм эвазига харид қилганини қайта-қайта такрорлади.

Тергов ҳужжатларида қайд этилишича, шахси номаълум қолган "Алишер" билан бир неча ой давом этган борди-келдилар ўз "ҳосил"ини берган. Сергей ургутлик "ҳамқори"дан 2020 йил бошларида даставвал 15 грамм, орадан кўп ўтмай 130 грамм, март ойда 60 грамм миқоридидаги "тарьяк" гиёвандлик

Таассуф

Беҳуда соврилган

УМР

◀ (Бошланиши 3-бетда)

Сергей ўзини яна қора қилмишлар кўчасига урди.

Ўтган йилнинг июнь ойида Сергей таниши Мансур Бозорбоевни ўзи билан бирга Самарқандга боришга кўндирди. Улар эрта тонгда енгил автомашинада Ургут туманига етиб келишди. Йўл чарчоғи Мансурни тезда элитди. Сергейнинг "Сен машинада ётиб ухлайвер, мен тарақ нархини аниқлагани бозорга кетаялман", дея айтган гапигина қулоғида қолди.

Ҳамроҳи автомашинада қолгани Сергей учун айни муддао бўлди.

У бозор йўли бир четда қолиб, бир неча ой муқаддам Ургутга кўмир сотган чоғида танишган ҳамтового — терговда шахси аниқланмаган "Алишер" билан аввалдан келишилган учрашув манзили сари ошиқди. Ҳамтоволар учрашгач, Сергей 2 минг 300 АҚШ доллари ва 35,5 миллион сўм эвазига харид қилинган қимматбаҳо "мол"ни кўлга киритди.

Донг қотиб ухлаётгани боис Мансур ҳамроҳининг қилмишидан беҳабар қолди. Аниқроғи, буни Сергей ҳам истамди. Сергей имижимида "мол"ни бўлакларга ажратди-да, автомашинанинг кўл етмас, кўз илғамас жойларига яширди.

Орта қайтиш чоғида уларни "Саримой" масканида йўл-патруль хизмати ходимлари кўздан кечиришди. Сергейнинг чўнтақларини текшираётиб, ўткир ҳидли модда изкуварларнинг эътиборни тортди.

Шунда Сергей ноилож изкуварларга автомашинанинг турли жойларига бўлаклардан ҳолда яширилган "мол"ни бус-бутунлигича топширди.

"Топилдиқ"нинг ўзига келсак, у анойи матоҳ эмас. Нақд ажал уруғи — инсон ҳаёти ва соғлиғи қушандаси. Сергейнинг ён чўнтақлари ва у бошқарган автомашинадан топилган 336,05 грамм вазнли "опий" ва 10 та "Трамалолан" дори воситаси, яъни одамнинг онги ва вужудини фалажловчи, емирувчи "огу" экани маълум бўлди.

Шу асосда Сергейнинг шериги М.Бозорбоевнинг кийими ва чўнтаклари ҳам кўздан кечирилди. Хайрият, у жиноий қилмишга оид шубҳа-гумонлардан олиб қолди. Айни пайтда Сергей содир қилган жиноий қилмишга алоқаси йўқлиги ҳам маълум бўлди.

Сергей ушбу "мол"ларни сотиб, фойда кўриш учун эмас, балки гиёвандлик дардига чалинган боис ўз истеъмол учун 2 минг 300 АҚШ доллари ҳамда 35 миллион 500 минг сўм эвазига харид қилганини қайта-қайта такрорлади.

Тергов ҳужжатларида қайд этилишича, шахси номаълум қолган "Алишер" билан бир неча ой давом этган борди-келдилар ўз "ҳосил"ини берган. Сергей ургутлик "ҳамқори"дан 2020 йил бошларида даставвал 15 грамм, орадан кўп ўтмай 130 грамм, март ойда 60 грамм миқоридидаги "тарьяк" гиёвандлик

моддасининг ҳар граммни 18 АҚШ доллари эвазига харид қилган.

Шу каби далил ва дастлавлар асосида жавобгарликка тортилган омадсиз нашаванд юз берган қинғирликка қисман иқдорлик, айбига сидқидилдан пушаймонлик билдирди. Жиноий қилмишларни ўрганиш чоғида эса, тергов органи билан ҳамкорлик қилди.

Тергов органи ушбу ҳолатларни назарда тутган ҳолда гумондорнинг ҳаракатини гиёвандлик воситалари олди-сотдасини амалга оширишга қаратилган уриниш сифатида баҳолади. Уни Жиноят кодексининг 25, 273-моддаси 5-қисми бўйича юклатилган айб бир қадар юмшатилади ва ушбу модданинг шу қабилидаги жиноий қилмишларни такроран содир этиш ҳолларини назарда тутувчи 3-қисми "а" бандига қайта малакланди.

Аммо гиёвандлик, гиёвандлик аталмиш қилғилк ҳеч кимга рўшнолик келтирмайди, ақсинча, кулфат-надомат келтиради. Бундай оғир кўргуликка биринчи галда маънан ва ақлан заиф бандалар рўпара келади.

Эл-юрт лаънатлаган қилмиш, хусусан, гиёвандлик ва гиёвандлик ҳолатларини қонун ҳам қаттиқ қоралайди.

Суд айбланувчига Жиноят кодексининг 273-моддаси 3-қисми "в" банди бўйича 7 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлаб, уни маҳсус тартибли колонияда ўташ бўйича ҳукм чиқарди.

Маълумки, Жиноят кодексининг 34-моддаси даставаал оғир, кейинги гал ўта оғир қилмишларни содир қилган ва бундай қилмишларнинг ҳар бири учун 5 йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан мосуво қилинган шахслар шу сингари ўта жиддий жиноий қилмишларини учинчи марта содир этган тақдирда уларни ўта хавфли рецидивист деб топиши назарда тутади.

Суд шу каби жиноий қилмишларга уч марта кўл урган жиноятчини ўта хавфли рецидивист деб топди. Гиёвандликка муқобил қилмишларнинг ҳар бири учун 5 йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан мосуво қилинган шахслар шу сингари ўта жиддий жиноий қилмишларини учинчи марта содир этган тақдирда уларни ўта хавфли рецидивист деб топиши назарда тутади.

Суд шу каби жиноий қилмишларга уч марта кўл урган жиноятчини ўта хавфли рецидивист деб топди. Гиёвандликка муқобил қилмишларнинг ҳар бири учун 5 йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан мосуво қилинган шахслар шу сингари ўта жиддий жиноий қилмишларини учинчи марта содир этган тақдирда уларни ўта хавфли рецидивист деб топиши назарда тутади.

Алқисси, "қаҳрамон"имиз пиширган заҳар-заққум "ош" унинг ўзига буюрди. Жиноятчи қилмишга яраша жазо олди.

Қодирберган

ЯХШИМУРОДОВ,

жиноят ишлари бўйича

Гурлан тумани суди

раиси

Раҳимбой ЖУМАТОВ,

халқ маслаҳатчиси,

журналист

Куч — адолатда

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси
Олий суди

Бош муҳаррир:
Шодикул ҲАМРОЕВ

Газета 2007 йил
23 февралда Ўзбекистон
Матбуот ва ахборот
агентлигида 0224-рақам
билан руйхатдан ўтган.

ISSN 2313-6323

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Козимджан КАМИЛОВ
Робохон МАХМУДОВА
Халилullo ТУРАХУЖАЕВ
Икром МУСЛИМОВ

Бахтиёр ИСАКОВ
Холмўмин ЁДГОРОВ
Зарифжон МИРЗАКУЛОВ
Замира ЭСОНОВА
Бобомурод РАЙИМОВ

Навбатчи муҳаррир:

Сардор
ҲАМРОЕВ
Саҳифаловчи:
Шерзод
ХАЙРУЛЛАЕВ

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида офсет усулида босилди. Босмаҳона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Манзиллими: Тошкент шаҳри, А. Қодирий кўчаси, 1-уй.
Тел.: (0 371) 241-01-56, 239-02-54
E-mail: kuch-adolatda@mail.ru

Нашр индекси: яқка тартибда - 574, ташкилотлар учун - 575.
Буюртма: Г-415 Қўғоқ бичими: А-2. Ҳажми: 2 босма табоқ.
Сотувда эркин нарҳда. Адади: 6553
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 22⁰⁰. Топширилди: 23⁰⁰.